

Inleiding.

Tijdens de zitting van het Hoofdstembureau Kieskring Amsterdam voor de vaststelling van de uitslag voor de verkiezing van de leden van het Europese Parlement is een nieuwe wijze van stemopneming d.m.v. elektronische apparatuur aan de orde geweest.

Gezien de bestaande mogelijkheden, internationale ervaringen en de nog niet uitgekristalliseerde proefnemingen, onder verantwoordelijkheid van de minister van BZK en de Kiesraad, concludeert kort samengevat het Hoofdstembureau dat het op dit moment niet dienstig is om andere dan de bestaande systemen te gebruiken. Voorts is zij van mening dat gezien het bijzondere belang dat maatschappelijk gehecht wordt aan betrouwbare systemen verwacht mag worden dat het nog enige jaren zal duren voordat nieuwe "state of the art" systemen een zodanig maatschappelijk vertrouwen genieten dat tot een nieuwe generatie elektronische stemopneming kan worden overgegaan. In die zin verdient een systeem dat zijn betrouwbaarheid en maatschappelijke acceptatie heeft bewezen de voorkeur.

Mr J.E. Geuzinge, lid rapporteur Hoofdstembureau.

NB.

De directeur van Register Amsterdam zal in zijn prioriteitsaanvraag voor 2005 een uitgebreide onderbouwing geven m.b.t. geautomatiseerd stemmen in Amsterdam.

Beantwoording vragen en opmerkingen van de heer Klerks PvdA:

1. Wat is de betrouwbaarheid van stemcomputers/stemmachines bij elektronisch kiezen, de fractie is voorstander om met open source software te werken

In Nederland is door het Ministerie van BZK aan twee leveranciers toestemming verleend apparatuur op de markt te brengen voor het organiseren van elektronische verkiezingen, t.w. Nedap Groendendaal, leverancier van de stemmachine (marktaandeel ca 85%) en SDU, leverancier van de stemcomputer (marktaandeel ca 5%).

De hardware van zowel de stemmachine als de stemcomputer is in opdracht van genoemd Ministerie door TNO uitgebreid getest en geschikt bevonden.

De software die door de leveranciers beschikbaar wordt gesteld voor de organisatie en uitslagverwerking van verkiezingen is eigendom van de leveranciers. Nieuwe software wordt door de gemeenten uitvoerig getest alvorens definitief wordt uitgeleverd en geïmplementeerd. Op dit moment is dus geen mogelijkheid d.m.v. open source software een verkiezing te organiseren.

In dit licht is het wellicht zinvol op te merken dat het onlangs genomen besluit om in Ierland (nog) niet met de software van Nedap Groenendaal te gaan werken meer lijkt ingegeven door een gebrekkige planning dan door onbetrouwbare software. Soortgelijke software functioneert al velen jaren naar volle tevredenheid in oa. Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk.

2. Wordt er niet in achterhaalde techniek geïnvesteerd omdat er al binnen enkele jaren sprake is van Internet stemmen.

Zowel het Expertise Centrum dat, in opdracht van Register Amsterdam, in 2003 een onderzoek uitvoerde naar het gebruik van stemmachine en stem pc als de Kiesraad verwachten niet dat invoering van Internet stemmen op korte termijn (binnen de afschrijvingsperiode van de investering) zal plaatsvinden.

Het ambitieniveau van het KOA project (Kiezen Op Afstand) is m.b.t. Internet stemmen om een aantal redenen (veiligheid, betrouwbaarheid, vrije en geheime verkiezingen) behoorlijk teruggeschoefd.

Het zal voorlopig onmogelijk zijn, vanwege het gebruik van verschillende generatie Pc's met verschillende besturingssystemen en het feit dat de kiesgerechtigde niet in het bezit is van een op afstand ondubbelzinnig verifieerbare identiteit, om de burger vanuit huis de mogelijkheid te bieden om betrouwbare, veilige, vrije en geheimen verkiezingen te organiseren.

Net zo goed als het onmogelijk is om in hetzelfde stembureau met vier stembussen, vier stembiljetten en vier kiesregisters op een dag verkiezingen te organiseren. M.a.w. iedere investering in bestaande systemen is financieel en afschrijvingstechnisch een aanvaardbare investering.

3. Waarom is de investering niet incidenteel maar structureel?

De aanvraag is structureel omdat het kapitaal- en onderhoudslasten betreft.

4. Staat de investering in verhouding tot beperkte tijdswinst?

De tijdswinst is bij een enkelvoudige verkiezing inderdaad betrekkelijk. Bij meervoudige verkiezingen (gemeenteraad-, in combinatie met stadsdeelraadverkiezingen, gekozen stadsdeelvoorzitter, een referendum en mogelijk een gekozen Burgemeester) is er sprake van zeer grote tijdswinst. Sterker nog het is niet mogelijk om, bij handmatige telling, op de avond van de verkiezingen een voorlopige uitslag te presenteren wanneer er drie of meer verkiezingen gelijktijdig worden georganiseerd.

Daarnaast betekent de invoering van geautomatiseerd stemmen, in welke vorm dan ook, een stevige verlaging van de werkdruk van de stembureauleden. Zij beginnen hun werkzaamheden rond 6.30 uur en kunnen in de nieuwe situatie om ca 21.15 het stembureau verlaten terwijl de vertrektijd bij handmatige telling ca 2.5 uur later ligt.